



Doollebaam Ga'nanne Afu Hawwo

Leveled



Hadiyyisa



Ku qanannaaxxi hara'mash kitaab Yu.Es.Ay.Di (USAID)eenssi siidamukki diinaxxi hara'matinne, Seev Ze Childireeninne (Save the Children), Losa'n Ministeerinnee Dabuuphphi Giir Giichchi Gassi Losa'n biiro'inee maqireem angejjinne guda koobamukko.

2009 H.D



The CC BY license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit is given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses/>



Doollebaam Ga'nanne Afu Hawwo

Baxxanchi 3

Saanti I

Leveled



Losisaanchina/ona Tiissiishsha

Ku hara'mash qanannaaxxi kitaab gudukki horoor sawwit ciilluwwi qanannaaxxi xanato fuu'lisimminatte. Ka kitaaba awwaaxximmiinse gaassinaa ciilluwwa gaafaassimina kitaabo'ommi horoor sawwite caakkisimmi hasisookko. Misilluwwi amadu sawwitennem ciilluwwi maqire atoorarimmi qanannaato fuu'lisoohaannooma qoossimmi hasisa. Losaan kitaabo'ooma qanannaa'amaa lasonne xa'michchuwina dabachcha uwwameena xanamuda'e qoossimmi niinnise egeramoohane.

Doolleebaam Ga'nanne Afu Hawwo.

Qananaaxxi Illaqqi Xa'michchuwwa

1. Asir afisoo hawwi maha?
2. Qoqqophphi wo'o hinkide muccussakkamo?



Ka maarage Doollebaam ga'nanne jor asir aagaakko. Wo'o hoogaa mannii diinatii beeddeena afaakko. Mat ayyaamo, maaro'i ballanne, malaayyaam xeen keyyiinse waarukkoo yakkoo'nem gafaramaa laa'ukko. Biira yoo mannii diinatii hundim qaasa'aa xa'aakko. Diris heemachchi buchcha iyyaa qoqqoba gafareena gugubamoolla. Mannoom wo'o illiname moo'eena hoogukkoka xadaa, xeen jorisa duumoolla.

Doolleebaam ga'n manni, hegeeqqi
muccurooma egerimmi haja'i bee'i qawwi
manna. Lob shumina bare annannichchim
gudixxona fayya'ooma egechchi bax
mixxeelluwwi ododim kuraakko. Doolleebaam
ga'n manni shu'm bare hinaa lob shuma
barenne shume'ona kurakko'aarem sabaa
hee'ukko.

Oo mat ayyaa'm maaro'i balli xeen
biiranne shume'akko'i shuma hundam
dirisinne hamaaransaa qoqqobanne
tuubamoo'isa issaa urukko. Doolleebaam
ga'n manni hegeegoom, xeen ga'nu
lasonne moo'akkota'ne fooshshii bagaan
illina moo'akkeena shu'm las hee'ooyyo.
Shu'm fooshshoom sane qasaa ududda
chakaa'isiisookko.

Diris aanshukkaare hegeegonne lob shum
bee'ukko bagaaniinse mannoomina losan
aagaateyyo. Eehid ihubikkina la'm ballii
saxxi balliinse kid mannoom afukkisa beyyo
hundannem afuuroolla. Xeenim ga'naa
urukkoyyo. Lob shumim shiilaa dirisinne
marimmi gatukkoyyo.

Marukki diris hundim cebbanne gudisakko'i
qoqqobanne gafaramoolla. Qoqqoboom
qiphphaakko. Lob shuminne kolbamukkis
illina la'isooyyo. Mannoom qoqqob
wo'mukkaare liiramaa tefo aphphixxoola.
Diinatinaa manninaa hundiname
wo'o siixxinaammoo yaa mannik tiir
usheexxaakko.



Wo'i hawwisoo bikkina ka qoqqobanne qiphphaa uru wo'ika hundim humburuushaa harallinne, halli gaare'inner jarikaaninne mine elleexoolla. Malaayyaam asir birbinnisu bikkina hegeeqqi mannom wo'o agaa goddookkoka labisukkoyyo. Fayya'oom mixxeelluwwi losisso'i losano Doolleebaam ga'n manni aa'imma sabaa qoqqobiinse inkiiru wo'o hufaa'oo'neme hiddibbaa'aa agaa jabbaa xa'ukko.

“Amannee wo’onne major yookko?” yaa hiddibbaa’aa agukki manna aadit xinno’o gansiisoolla. Mannoom kabadem hindih yaa shu’ m mine afuurukkoyyo. Olla’i hundim, “Aadit guulleenatte mah qaraare?” yaa u’namoolla.

Ee ga’nanne mat losisaanchi manninne maqirem gatti mine baxaa yookko. Hundem mi’n manname aadit amadaa ixxi xale’i amadamoo’n gataakko. Ee olla’i mat manchi, “Neese hundim xissinumuyyi ixxi ixxi abaroosii amadamubee mashka’a huna’a ka losisaancho xa’minona” yukko.

Oo olla'i manni ee losisaanchi beyyo waatta'a, "Beeddinona at xale'i baraara gatoonmo yitaatennihe? Niina qaraare uwwitoobee'ek" yamukko.

Losisaanchi, "Ki'nuwwi manni losisoo eroomma hanno aa'lakkamo? Ki'nena kurimmi kinina wo'o agisimmaa" yukko. Olla'i manni "Kaa ! hay Waa'a badde, kabadooma gantomisdu kure" yamukko. Losisaanchim illage hee'ukko sawwimmii" yukko. Mannooma aadit hoogisukkuuyyi waaru bikkina, "Eena'lee! Kaba qaqqissehe. Fayya'oo'm egachchi mine ga'n gassaanchoo amandaa mallona" yukko.



Olla manni, “Kaa at niina kaa’nam godabo qoxxitoohonniyye?” yamukko. Losisaanchi, “Ki’nena godabo qoxxaateyyo. Gaassinaa ka aadit amadu manni foore gatisimmi illag ihonaa yaatette” yukko. Eehaara’e qaqqinsonaa yamamaa ga’n gassaanchi beyyo afamukko. Ga’n gassaanchi, “Kaa! maduyye?” yukkaare, losisaanchi, “Ni olla’anne aadit aagaa manni beeddeenatte. Min hundannem manni aaditinne amadamaakkoo bikkina qaqqinsaa fayya’ooma egachchi mine mallonaa” yukko.

Ga'n gassaanchi shoottaa bax sure'e sheelataa biirina edde'oo eddechcha edde'ukko. Ee lasage, hafxanamaa fayya'ooma egechchi mi'n mixxeelluwwi beyyo biinca chakaa'amukkuuyyi afamukko.

Fayya'ooma egechchi mixxeelluwwi awwonsaanchi beyyo luqqamukko. Fooshsha hanem hanem fooshshe'amukkuuyya, "Ni! olla'anne aadit jabbi aagaa manna hundame ubbuusaa uraakko. Mixxeelluwwi marona ijaajjonatte" waallummokii" yamukko. Fayya'ooma egechchi mixxeelluwwi awwonsaanchim ka macceesu woshshanne lobakata muggukko.

Fayya'oo'm egechchi awwonsaanchi
“Qaqqisakka'a mallehe” yaa fayya'oo'm
mixxeelluwwa ijaajukko. Fayya'oo'm
mixxeelluwwim aadite uullisoo qaraalluwwa
amadamaa kaame'enne saa'lamaa
Doolleebam ga'niinse waarukki manninnem
daba'lamaa waaramukko.

Fayya'oo'm mi'n mixeelluwwi Doolleebam
ga'na afamukkisam losano uwwameename
gaassamaa jabbaan mine kululamaa
xa'mamukko. Jabbaa'n summa, umuraa
albachchaa doonamukko. Ee lasage hinka
balliinse kid xissamuda'e xa'mamukko.
“Jabbitakko'i mashka'am kullehe” yamukko.
Jabbaan “Xeen ga'naa qoqqobanne diris
qiphphaa urukkaare inkiillaa angaammo”
yukko.



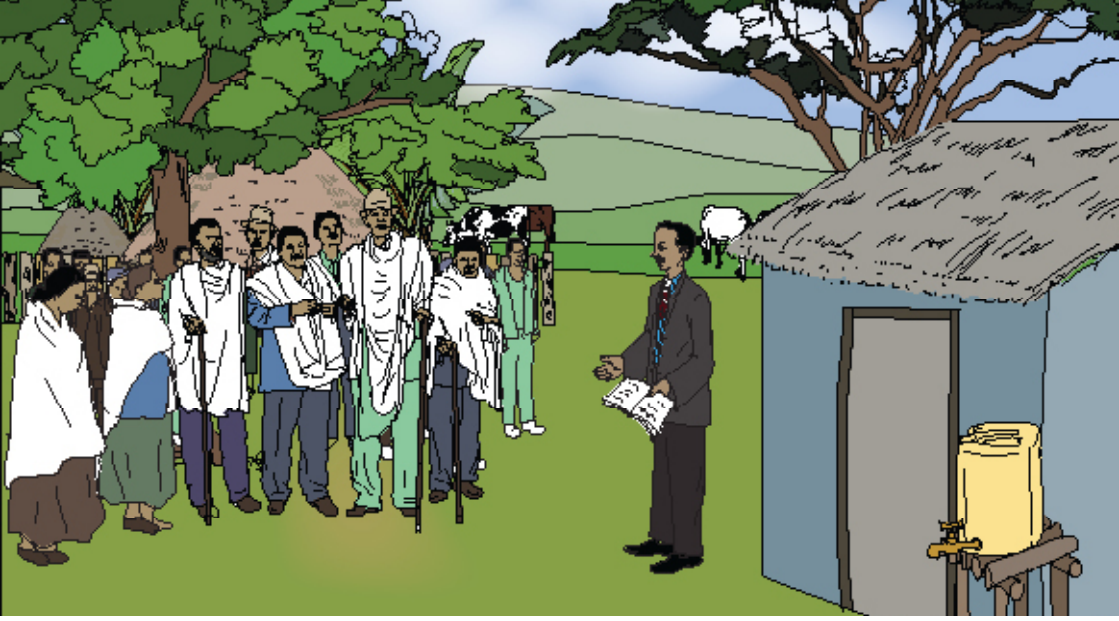
Fayya’ooma egechchi mi’n mixxeelluwwi aadit shururaa’oo jabbaa’neka aadite saarayyama koleer, amebii taayfodii yoo’isa siidamukko. Ee lasage muccur wo’inne kiniinnuwwa jabbaanina liqicaa’isamukko. Xeen ga’noolli ihubikkina muccur mu’utanne iimaniinse qolakka’a awwaaxximmi xansiisoo’isa kuramukko. “Odim ee diris wo’o qoqqobiinse inkiitakko’isam agimmi jabbi fatakoobee’isa issookko. Wo’om hufaa’lakka’a aggakkobeelaseense jabbi hore’em urooyyo” yamukko.

Neese Ka illageenem kanni bikkina kukim
afoo'isa lanqaa kullaahii losinsaahii
hee'nummo. Ki'nuwwi mannika er woshsham
beccaa'lakam manni ikkakko'i bikkina kaba
ku hawwi affaakko. Ka hawwiinse firimmina
mannina qoxxisamaa hegeegonnem losano
uwwimmi hasamaakko.

Losa'n min ka hegeegonne yoo bikkina
losisaan losaano ka higamoo aadixxi
jabbi bikkina fintaa losisimmi jabboom
fikkaanukkuuyyi maroo bee'isa issookko.
“Losaanim, min minenne wo'o hufaa'akka'a
agimmi hasisoo'isa issona annanni annanni
googguwwa awwaaxxitakka'a losissehe”
yamaa atooraramukko.

Fayya'ooma egechchi mi'n mixxeelluwwi
Doolleebaam gatti gassina meentoo goonaa,
landaa goo'n oosoo hundame weeshona
kuramukko. Ga'n gassaanchim xurumba
xuxu'aa manni dummichcha waarona
issukko. Meentii goonii, landii woraadii
hundim waaraa selelaa dummukko.

Fayya'ooma egechchi min mixxeelluwwi
koleerina, ameebina, taayfoodinaa te'im
wo'o kolbanchinne manna amadoo
jabbinaa qaraar luxxi beyyonne hegeeqqi
muccuroomaa gaqqi muccuroomaa egerimmi
ihukkisa kuramukko. Hegeeg muccur
ihubeelas, afakko beyyi hundanne uunjakko'i
luwwi shamaa tikaayyi fikkaannona
issoo'isam caakkisamaa losisamukko.



Fayya'ooma egechchi mi'n mixxeelluwwi
Doolleebaam gattina uwwamoo losano
danaamisa caakkisamoolla. Gatti mi'n
hegeegonne shu'm mine baxxakoo'n
affakko'i beyyi hundanne shume'immi
annanni annanni jabbuwwa amadiisoo'isa
kuramukko. Hensheeshshi amadukki manchi
godabiinse hensheeshshi quunqi firaa
buchchanne maaxamaa uulla nakkinoommare
oddomachcho felefelaa aagaa li'aa odim
quunqa qaroo'isam caakkisamukko.

Ku mixxeelluwwi sogamukkisam, suuxiinchi odim lob shumine firaa hixennee afuuraa lar itoohaare lalleewwi maaranne quunqe'aa fikkaannookko. Ee maara intoommaare neesennem higaa hilleennanne afuuraa xiiga agookko. Ado angummita'nem ni godabonne aagaa fikkaannookko. Eehaninne manniinse hixenne, hixiinse laronne, lariinse mannanne daba'lamukkuuyyi hee'ookko.

Ka daba'lamukkuuyyi hee'oo googo hoo'lamimmi giddo. Eebikkina manni afu beyyonne hundanne lob shuma shume'oo bee'isa shu'm mine awwaaxxona issimmi giddo. Eebeelaseense ku hawwii jabbii amaxxamukkisame hee'ookko.

Mixxeelluwwi edamaatem, “Lob shumina shu’ m mine baxxehe; lob shuminne dut jabbi higookkoo yinaa kullaa hee’ nummo; xaddakko’ onnihe?” yamaa xa’ mukko. Ku aadixxi jabbim waarukkok shu’ m mine baximma hoogimminnetti ihukkisam bakkisamaa kuramukko.

Oomballa ga’ nu xeen affakko’ i beyyonne shume’ akko’ i lob shuma massaa qoqqobanne gafaraa ki’ nuwwi ga’ nanne aadixxi jabbo eebeena xanaakko. Kabadooma qaraare uwwinaammo. Muccur wo’ o aggakkobeelas ku aadit hore’ em urooyyo. Ki’ n hegeegonne wo’ i hawwi yoo’ isa moo’ naamo. Qoqqophphi wo’ o hufaa’ lakkoo’ n hore’ em aggakkotte yamaa xishshaa’ amaa kuramukko.

Aadixxi jabbi hurbaaxxi kolbanchinnee
muccur wo'o awwaaxximma hoogimminnee
amadookko. Kaka amadiisoo baakteere'uwwaa
vaayireessuwwaa ihookko. Hinkanda'e
la'immina aadit amadulaseense akii'm mine
affimmii akkamamimmii hasisookko.

Aggina qoqqophphi wo'om ihukko
daajji wo'oo mulli keenome hufaa'noo'n
awwaaxximmi hasisooyyo. Mat hegeego
muccuroominne amadimmi haccaa huccaa
afakko'i beyyonne uunjimma urimmi,
lob shiminna shu'm mine hinakka'a
awwaaxximmi mulkeenim hanaan kuramu
jabbuwwa bi'isimmina doo'l googo. Ka
keeno waayibeeqqoominne issinummi
beelas jabbiinse neese annanni inkoo'nem
buchchanne aangoommo yamaa losano
farshimamukko.

Qanannaaxxi Lasaqqi Xa'michchuwwa

Hanaan qananaa'lit qanannaato shooto'i
issitaa woroon yoo xa'michchuwwina
dabachcha uwwe.

1. Ka kitaabo'onne Doolleebaam ga'n
manni, qawwi manna yamamukkok
mahinatte?
2. Doolleebaam ga'n manni jabbo ubeena
xanukki mashka'i maha?
3. Doolleebaam ga'n manni losisaanchi
beyyo waatta'a, "Beeddinona at xale'i
baraara gatoommo yitaatennihe? Niina
qaraare uwwitoobee'ekkii" yamukki
mashka' maha?

4. Doolleebaam ga'n mannoom
qoqqob wo'mukkaare liiramaa tefo
aphphixxukkok mahinatte?
5. Ku kitaabo'i mat hegeeqqi mannina
uwwo losan maha?

Kanni woroon uwwamu sawwittuwwina
tirato uwwa.

1. gafaramaa laa'ukko
2. ududda chakaa'isiisookko
3. shiilaa
4. hiddibbaa'aa

